

Tutkimuslaitoksilla muutosten painetta

25.6.2008 Kymen Sanomat

Vuoden kestohitti yleisönosastoissa ja muutoinkin on ollut Merentutkimuslaitoksen jakaminen ja yhdistäminen Suomen ympäristökeskukseen ja Ilmatieteen laitokseen. Asian järjestelyt ovat vielä kesken, mutta itse olen vakuuttunut siitä että lopputulos tulee olemaan hyvä ja Itämeren parhaaksi. Henkilöstöä ei menetetä, ja käsittääkseni iso osa tutkijoista voi jatkaa samantyyppisten kysymysten kanssa kuin aiemminkin.

Muutos tukee mereen liittyvän perustieteellisen syy-seuraussuhdetiedon ja seurantatiedon hyväksikäyttöä soveltavassa tutkimuksessa ja tehostaa tähän pohjautuvaa päätöksentekoa. Tarvittavaa tietoa on niin aineistoissa, julkaisuissa kuin asiantuntijoiden hyvin koulutetuissa päissäkin.

Ongelmien ratkaisemisen kannalta onkin tärkeää, että meren tietämys saadaan yhdistettyä soveltavaa tutkimusta palvelemaan, mutta myös päinvastoin. Usein vasta soveltavien tutkimusongelmien analysointi konkreettisesti paljastaa, millaista uutta perustutkimusta tarvittaisiin. Erityisesti päätöksenteon näkökulmasta on oleellista tuntea hyvin syy-seuraussuhteet. Oikeiden syy-seuraussuhteiden löytäminen edellyttää väistämättä vahvaa perustutkimusta.

Oma tutkimusryhmäni on pyrkinyt käyttämään erilaisia biologisia aineistoja hyväkseen. On todettava, että tiedon käyttökelpoisuuden parantamisessa on Suomessa paljon tehtävää. Aineistojen julkisuuteen ja käyttöoikeuksiin liittyvät perinteet näyttävät olevan hyvinkin erilaisia eri tutkimuslaitoksissa. Minusta kaiken tiedon tehokas käyttö on ensisijaisen tärkeää silloin kun potilas, eli Itämeri, on henkitorissaan. On äärimmäisen tärkeää, että uusi merentutkimusyhteisö suhtautuu vakavasti tähän ongelmaan.

Olen jo aiemmin todennut, että minun mielestäni tämän liitoksen pitäisi olla vasta ensi askel. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos olisi tärkeä osa kokonaisuutta silloin, kun puhutaan vesiekosysteemien suojelusta ja kestävästä hyödyntämisestä.

Kuulinkin vastikään kollegalta uutisen, jonka mukaan valtionhallinnossa on aloitettu tunnustelut suuren luonnonvaroihin keskittyvän tutkimuslaitoksen perustamisesta. Edellä mainittujen lisäksi mukaan tulisivat ainakin maatalouden, geologian ja metsätalouden edustajat. Tällöin puhuttaisiin jo VTT:n kokoisesta yksiköstä, joka olisi vahva kilpailija eurooppalaisilla ja maailmanlaajuisilla tiedemarkkinoilla.

Kokonsa lisäksi tämän kokoinen tutkimuslaitos pystyisi jo kehittämään erityisosaamista sellaisilla aloilla, joita voidaan hyödyntää useilla soveltavan tieteen aloilla. Näihin kuuluu esimerkiksi nopeata vauhtia etenevä genetiikka ja erilaiset laskennalliset tieteen alat. Jälkimmäisissä on esimerkiksi kehitetty erilaisia suurten aineistojen laaja-alaiseen käsittelyyn kykeneviä menetelmiä, jotka ovat hyvin tärkeitä kun esimerkiksi yhdistetään ilmastomallien tuottamia lukuja siihen, miten erilaiset biologiset organismit reagoivat ilmaston mahdollisissa muutoksissa.

Erityisen tärkeää ilmatoriskien huomioiminen on metsätaloudessa, jossa joudutaan tekemään vuosikymmenien yli vaikuttavia päätöksiä puiden pitkäikäisyyden takia. Kalojen kanssa pätkäilevät eivät joudu aivan samanlaisten aikajaksojen kanssa tekemisiin, sillä parikymppiseksi elävää lahua lukuun ottamatta kaikkien taloudellisesti tärkeiden kalalajien elinkaaret ovat alle kymmenen vuotta.

Itse olen kuitenkin sitä mieltä, että tulisi harkita myös ns. Tanskan mallia, eli soveltavien tutkimuslaitosten liittämistä yliopistoihin. Valtion talouden säästöohjelmissa kipristelevät

tutkimuslaitokset eivät pysty rekrytoimaan nuoria tutkijoita, jotka kuitenkin ovat varsinainen muutoksen moottori. Yliopistot ovat pullollaan näyttämisen halusta puhkuvia nuoria, mutta niiltä taas puuttuvat sellaiset kokeneet tutkijat, joiden opetuspanos on välttämätön siirrettäessä opittua seuraaville sukupolville. Nykyinen dosenttiopetus ei tätä takaa, ja mikäli tutkijat olisivat samassa hallinnollisessa yksikössä opiskelijoiden kanssa, tutkimusta piristävä opetus voitaisiin sisällyttää heidän työtehtäviinsä.

Päättäjät saattavat tässä ratkaisussa pelätä sitä, että yliopistoympäristö ei olisi tarpeeksi kiinnostunut hallinnon tietotarpeista. Minusta tämä voitaisiin turvata sillä että soveltavat tutkijat olisivat yliopiston sisällä omissa yksiköissään, joiden johtamisessa ja rahoituksessa voitaisiin käyttää tulosohejausta ja tilaaja-tuottajamallia, joissa iso yliopisto pystyisi aina tarjoamaan tarvittavat tieteenalat.

Minusta tässä muutoksessa kaikki olisivat voittajien puolella. Erityisesti veronmaksajat, joilla on oikeus vaatia tehokkuutta tutkimukseen ja opetukseen käytettyjen varojen hallinnassa.

SAKARI KUIKKA

Kirjoittaja on Merikotkassa työskentelevä kalastusbiologian professori